

Емигрантът разказва как е стигнал до идеята за частна библиотека.

НАЙ-СТАРАТА БЪЛГАРСКА ГОСТИЛНИЦА

«НОВА БЪЛГАРИЯ»

820 W. Adams st. Chicago, Illinois.

Въ Чикаго ли сте, или минавате пръзъ него, не забравяйте, че ний държимъ единствената най-добръ уредена българска гостилница, къдѣто се сервиратъ вкусни и винаги прѣсни нашенски ястиета съ най-умѣрени цѣни. Прислуга чиста и бърза. Помнете, че ний сме приготвили разни старокрайски туршии, като печени пиперки, сини патлиджани, кисели чушки, кисело зеле и разни други, все за доброто на народа. Сервираме кафе, чай, млѣко, локумъ и разни разхладителни напитки. Грамофонъ съ разни отбрани прѣсни. Посѣтете ни и се увѣрете.

Сдържател:

ДИМИТРЪ СТАВРЕВЪ (ДАСКАЛО)

отъ гр. Леринъ, Македония.

Обяви в американски вестници от началото на миналия век, от които личи, че преселниците от Вардарска Македония са се самоопределяли като българи.

Емисари от Скопие - първите гости в библиотеката на д-р Гаджев

Емигрантът в САЩ иска доживотен затвор за фалшифициране на историята

ТОНИ МАСКРЪЧКА

"Хайде, влизайте бързо, че от Скопие ви изпревариха", посрещна ни на вратата на библиотеката си в Гоце Делчев д-р Иван Гаджев, емигрант в САЩ.

Кани ни и в същото време личи колко му е мъчно, защото това, на което е посветил живота си, е станало по-популярно в Македония, отколкото у нас.

Всъщност 67-годишният ветеринарен лекар, избягал от България през 1968 г., построи и погълни в родния си град Гоце Делчев първата и единствена в България триетажна частна библиотека. Над 30 000 тома, десетки хиляди снимки, милиони архивни документи и вещи от българската емиграция в Северна Америка от 1880 г. до днес са пренесени от Детройт до Гоце Делчев с три контейнера, тежащи общо над 60 т.

Само преди дни да разгледат уникалната библиотека са пристигнали активисти от Матрицата на изселниците в Македония. "Посрещнах ги на вож, защото

там не спряха да пишат лъжи

Подаряват ми една книга отпреди 4 г. за македонската емиграция в САЩ и вътре пълно със снимки на Благоевград, Пиринския край, момичета с наши народни носии!", гневни са докторът. Ядосва се, че доктор Скопие хвърля люди пари за всякакви манипулации на истината, у нас като че ли никой не се интересува от това.

"Когато някой фалшифицира пари, го съдят. Парите са нещо временно, сменят се през няколко години. Когато някой фалшифицира историята обаче, която е вечна - трябва да бъде осъден на доживотен затвор, защото заразява и манипулира ума на хората" категоричен е д-р Гаджев.

В личната сбирка на Гаджев има стотици уникални книги за историята на България, САЩ, Балкани-

Петте деца на доктора живеят в Детройт.

СНИМКА: ЛИЧЕН АРХИВ

те, Русия, издавани в Америка и по целия свят.

Класифицирани са и трудове и спомени на наши емигранти, членове на ВМРО, съратници на Тодор Александров и Иван Михайлов. Могат да се намерят пълни биографични справки на всички избягали от трите дяла на Македония в периода 1908-1933 г.

"Докато живееш в Мичиган, никога

не съм вярвал, че ще настъпят демократични промени у нас

Поръчвал съм си от Народната библиотека ксерокопия на всички книги за историята на България и Македония. Пращаха ми ги по пощата, после си ги подвързвах", разказва ветеринарят.

В специален раздел са издадени за историята на българската църква в САЩ.

На втория етаж от сградата са изложени в рамки хиляди снимки от живота на Македонската патриотична организация и българите в Америка.

Има стотици значки, знамена, църковна утвар от изоставени наши храмове в началото на миналия век.

Най-ценните архиви

обаче са в специално хранилище. Десетки

метални каси пазят оригинални писма на Иван Михайлов

до емигрантите ни, документи от живота на българите, църковните общности и организации. Тук е и архивът на Георги Парински. Преди да почнат лидерите на Българския национален фронт, са му завещали 30 кашона с протоколи, доклади, кореспонденция.

Смята, че ако извади всички документи, които има за Иван Михайлов, много хора ще го намразят. Вторият том на книгата си "История на българската емиграция в Северна Америка" обаче смята да посвети изцяло на Иван Михайлов и да публикува всичко. Дълги години си е писал с него, но е отказвал десетки покани за срещи в Рим. Водил е кореспонденция и със Самеон Сакскобурготски, получавал с писма и снимки от него, но лично не са се срещали.

"Самият аз още не съм изчел всичко, няма да ми стигнат няколко живота. Това са все материали, до които

никой наш историк не се е докосвал, дори не знае, че съществуват.

Целите лични архиви

джев е построял преди двайсетина години до къщата си в Детройт. Като политически емигрант не вярвал, че някога ще може дори да гостува в България на родинните си. Сега обаче преценил, че мястото на всички уникални материали е точно в България.

Захванал се да събира паметта на българите в Северна Америка през 1976 г. Тогава бил секретар на Централния комитет на Македонската патриотична организация. Създава Институт по история на българската емиграция в Северна Америка "Илия Т. Гаджев", на името на баща си.

Направил го, защото усещал първите признаци на

разединение между старите политически емигранти

Разбрал, че някой трябва да събере всички документи, за да останат в историята.

Живял е сред избягали активисти и четници на ВМРО в началото на миналия век, които са били приятели на баща му. Прекарвал е дълги дни и нощи с тях и е записал над 500 часа магнетофонни ленти

със спомените им.

"Когато по време на Илинденското въстание са горели къщи и църкви, хората са бягали с документи в ръцете в Америка. Тези хора отдавна ги няма, искам да издам по една книга за живота на всеки един от тях. В разговорите ни се крият страхотни тайни, които никой не знае. Свалил съм ги на хартия и ще почна една по една книгите. Това са истинските българи! Пред смъртта на всеки от тях се заричах, че един ден

ще върна същите тези документи

и гласовете на тези хора обратно в България. Те казват какви са по националност", разказва Гаджев и очите му се пълнят със сълзи.

Не знае колко пари е похарчил, защото не е правил сметки, но твърди, че е бил един преуспял българин в САЩ. Всичко, което е печелил от частната си клиника, е давал за създаването на библиотечния фонд, което е смятал за живота му.

Наричат го агент на ЦРУ, агент на КГБ, но той признава, че е само агент на България.

Иван Гаджев е роден през 1937 г. в Гоце Делчев. Баща му Илия е активист на ВМРО до 1934 г., когато организацията е забранена. След това учителства в града, без да се занимава с политика. Въпреки това на 5 октомври 1944 г. е арестуван и убит с още 12 души като врагове на народната власт. Осъден е на смърт 5 месеца по-късно.

Иван Гаджев завършва ветеринарна медицина у нас след няколко отказа да го приемат за студент заради "лоша" биография. Работи в селата в Гоцеделчевско, но постоянно е обвиняван от БКП, че саботира "важни ветеринарни мероприятия".

На 3 юли 1968 г. минава нелегално границата с Гърция и през декември се установява в Детройт, където го подслоняват приятели на баща му, избягали преди 1934 г. Създава собствена модерна ветеринарна клиника. Съпругата му Цветанка (Флорин) е родена в Детройт, но родителите ѝ са емигранти от Охридско.

Д-р Гаджев има трима синове и две дъщери. Тодор завършва кинезитера-

Д-р Гаджев показва най-интересните вестници от началото на миналия век.

пия в София, Илия учи нуклеарна медицина в САЩ, Катерина и Мария вече са учителки, а Христофор е треньор по американски футбол.